

PEC

**EQUIP DE MESTRES DEL CEIP ROSA DELS VENTS
CURS 2015-2016**

ÍNDEX

Introducció

0. Fitxa tècnica

1. On som?

1.1. Situació i entorn

1.1.1 Context sociocultural

1.2. Equipaments

1.2.1. Edifici Principal

1.2.2. Exteriors 1

1.2.3. Exteriors 2

1.2.4. Necessitats

1.3. Espais i usabilitat

2. Qui som i com ens definim?

2.1. Antecedents

2.2. Xarxa d'escoles públiques per la renovació pedagògica de Mallorca.

2.3. Trets d'identitat

3. Què volem?

4. Línia metodològica

4.1. Bases pedagògiques

4.2. Espai i temps

4.2.1. Gestió dels espais

4.2.2. Gestió del temps

4.2.3. Gestió de l'alumnat

4.2.4. Recursos humans

5. Concreció curricular

5.1. Segon Cicle d'Educació Infantil

5.2. Educació Primària

5.3. Trets particulars

5.4. Metodologia didàctica

5.4.1. L'arribada i el "bon dia!"

5.4.2. Ambients preparats

5.4.3. El joc lliure

5.4.4. Projectes

5.4.5. Tallers

5.4.6. L'hora del conte

5.4.7. Assemblees

5.4.8. Registres

5.5. Forma i criteris d'observació de l'evolució de l'alumnat

5.5.1. Criteris d'observació i indicadors qualitius

5.5.2. Observació contínua

5.5.3. Seguiment de l'observació i periodicitat

5.5.4. Auto-observació

5.5.5. Atenció a la diversitat

5.5.6. Adscripció

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

6. Pla lingüístic.
7. Pla d'acció tutorial
 - 7.1. Tutoria de grup i individual
 - 7.2. Tutoria dintre del claustre d'acompanyants
 - 7.3. Tutoria i famílies
8. Pla de convivència
9. Rof
10. Bibliografia
11. Annexes

Introducció

El Ceip Rosa dels Vents és un centre d'aprenentatge d'Educació Infantil i Primària públic gestionat per la Conselleria de les Illes Balears

El Projecte Educatiu de Centre (d'ara en endavant, PEC) que es presenta a continuació és resultat d'una elaboració consensuada entre el claustre de mestres i pretén ser una exposició de les línies més generals del funcionament del centre i el tipus d'escolarització que s'ofereix.

Aquest centre es defineix com a una escola viva i activa, i donada la peculiaritat d'aquesta opció perfilarem les bases pedagògiques definitòries d'aquesta línia metodològica i les pràctiques educatives i organitzatives que se'n deriven.

El present document té caràcter públic i romandrà a l'abast de la comunitat educativa: professorat, pares i mares i alumnat.

El desenvolupament i implementació total del present PEC, igual que molts altres aspectes del centre es fa de manera gradual i atenent a les prioritats pedagògiques i del centre en cada moment.

En tractar-se d'un projecte viu, és necessària la revisió constant de la nostra tasca de gestió, valoració i modificació si s'escau, amb el ben entès que es mantindran les bases pedagògiques aquí especificades, els acords presos en el claustre i la legalitat vigent.

0. **Fitxa tècnica**

Denominació: Ceip Rosa dels Vents

Titularitat: Pública. Depenent de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears

Tipus d'ensenyament: general i obligatori.

Tipus de pedagogia: viva i activa.

Etapes educatives: Educació Infantil i Educació Primària (1r i 2n)

Adreça postal: C/ Vent del Nord s/n, Colònia de Sant Pere

Adreça electrònica: ceiprosadelsvents@educacio.caib.es

Pàgina web:

I. On som?

1.1. Situació i entorn

El CEIP Rosa dels Vents és una **escola petita** i incompleta situada a la Colònia de Sant Pere, un jove poble costaner. Acull als alumnes de l'escoleta municipal Estrella del Mar (0 a 3 anys), tota l'etapa d'educació infantil (3 a 6 anys) i el primer cicle de primària. Per la qual cosa, totes les dependències del centre són compartides per les dues institucions. Després els alumnes acaben l'etapa de primària al **CEIP Na Caragol a Artà**. La Conselleria disposa d'un servei de transport escolar per dur als infants des de la Colònia fins a Artà.

El CEIP Rosa dels Vents és una escola nova, 11 anys, si bé el poble tenia ja des de fa vint anys una escola unitària que acollia una mitja de 7 alumnes de 3 a 9 anys.

L'escola està situada a un terreny en el qual només se li pot donar un ús educatiu i està dins un parcel·la verda, dins la urbanització Montferrutx. Els infants solen venir acompanyats amb cotxe pels familiars perquè està ubicat fora del nucli urbà i a més hi ha un camí de comunicació que no està asfaltat. També hi ha alumnes que vénen de pobles pròxims (Son Serra de Marina, Artà)

L'escola es va quedar petita des del començament. Les dues unitats es convertiren en 3 unitats, utilitzant el menjador escolar com a aula. El curs 2011-2012 el centre va tornar a tenir 2 unitats, una per infantil i una altra per a primària. Degut a la previsió d'increment de demandes d'escolarització d'infants als municipis d'Artà i de la Colònia de Sant Pere i de la construcció de 189 vivendes davant de l'escola per a finals de l'any 2016, és raonable replantejar una vegada més el tema de l'ampliació de l'escola.

1.1.1 Context sociocultural

La **Colònia de Sant Pere** té sis-cents habitants i depèn administrativament d'Artà, malgrat això hi ha un representant (delegat municipal) i unes dependències municipals. També hi ha una biblioteca, uns serveis mèdics (que no són diaris) i un poliesportiu. Està situat al municipi d'**Artà**, un municipi amb molts serveis socioculturals, sanitaris...

Però hi ha 11 kilòmetres que separen la Colònia de Sant Pere i Artà i no hi ha un servei de **transport públic** que comuniqui ambdós pobles.

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

La gent del poble es dedica a la pesca, medicina, hosteleria, educació i feines de caràcter autònom i n'hi ha una gran part que treballa fora del poble. Les famílies de l'escola tenen un nivell socioeconòmic mig-alt, encara que els darrers anys s'han ressentit amb la crisi econòmica i han vist minvats els seus ingressos.

Donada la **poca activitat sociocultural** que es desenvolupa al poble, l'escola és un element de dinamització social clau i un punt de trobada per a famílies, amics i familiars. Aquest fet contribueix a crear un ambient d'intimitat i de comunicació fluid entre tota la comunitat educativa el que per una banda és positiu, ja que estableix llaços d'unió estrets entre les famílies i l'escola però també negatiu ja que, de vegades, les famílies i l'escola entren en una lluita de poders i s'han d'establir límits clars.

1.2. Equipaments

Plànol de les instal·lacions

1.2.1. Edifici principal

- 1 aula de primer cicle d'Educació Infantil
- 2 aules de segon cicle d'Educació Infantil
- 1 aula polivalent que enguany ha estat l'aula d'Educació Primària
- Gimnàs
- 1 despatx de direcció
- 1 sala de mestres
- 1 magatzem de material escolar
- 1 magatzem de l'AMIPA i l'EEI Estrella de Mar
- 2 banys per mestres
- 2 banys per infants
- 1 cuina (office) petita

1.2.2 Exteriors 1

- Porxades
- Arener
- Zona d'equilibris
- Esplanada. És l'espai per al joc amb pilotes, córrer...
- Taules i bancs de fusta.

1.2.3. Exteriors 2

- Hort escolar

1.2.4. Necessitats

Trobam que l'escola te mancances de diferents espais: biblioteca, música, anglés...

1.2. Espais i usabilitat

Al contingut exposat en la descripció dels equipaments s'ha de seguir una interpretació oberta de l'ús de l'espai. Hi ha dues premisses bàsiques de l'educació viva pel que fa a l'ecologia del procés de desenvolupament que se segueixen a l'escola:

- L'escola ha de reservar un ambient propi i segur per a cada individu.
- Són els interessos de l'individu qui el portaran a dirigir-se a un espai d'aprenentatge o un altre.

En la pràctica això es tradueix en:

- Plantejam que cada infant tengui un petit espai exclusiu al rebedor segons l'edat.
- Cada grup d'edat tengui el seu espai de reunió
- Plantejam que hi hagin menys limitacions pel que fa al trànsit de l'alumnat pels espais, tot i que s'han de respectar les normes d'ús de cada un d'ells un cop s'ha decidit estar.
- De cara als cursos 2016-2017, els infants no estaran separats per anys naturals de naixement en aules tancades d'ús.
- Una àrea d'aprenentatge no està absolutament circumscrita a l'ambient on hi ha el seu material específic. Així doncs, la psicomotricitat pot trobar ocasió de desenvolupar-se en el pati, fent un taller de dansa, música, etc.

2. Qui som i com ens definim?

2.1. Antecedents

L'escola és hereva de múltiples experiències educatives i socials que es van donar a principis de segle XX a Catalunya, seguint les corrents pedagògiques europees gestades a l'institut J. Rousseau de Suïssa, i també de corrents de renovació pedagògica a la península que en van recuperar l'essència a finals de la dictadura i principis de la democràcia.

Escoles com l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia (1901-1909), escola Montessori de Barcelona (1922-1924) i la Mútua escola Blanquerna (1924-1939) d'Alexandre Galí, l'Escola del Mar dirigida per Pere Vergés (1921), l'Escola-Institut de la Generalitat de Catalunya (1932-1933), i un llarg etcètera han creat el substrat a nivell social per a què a dia d'avui a Catalunya hi hagi nombrosos projectes educatius que treballin en la mateixa línia que es planteja en aquest projecte.

En l'actualitat també són referents del nostre projecte les iniciatives i escoles de la Xarxa d'Escoles públiques per la Renovació Pedagògica de Mallorca.

2.2. Xarxa d'escoles públiques per la renovació pedagògica de Mallorca

La XARXA neix de les inquietuds d'un petit grup de mestres, amb l'objectiu de repensar el camí educatiu donant resposta als nous moviments educatius que s'estan desenvolupant a les Balears, així com també, derruir murs i plantejar nous horitzons que estan per arribar.

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

El màxim objectiu de la nostra agrupació és treballar amb un model educatiu que es basi en una **educació conscient i coherent**.

Com a centres educatius innovadors l'objectiu principal que ens marquem és facilitar l'ambient, el material i l'acompanyament per a què cada infant es pugui desenvolupar de forma integral seguint el seu propi pla intern.

Formen part d'aquesta xarxa els següents centres:

- **EEI Els Molins, Sencelles**
- **CEIP Son Juny, Sant Joan**
- **CEIP Es Talaiot, s'Illot**
- **CEIP Es Puig, Lloseta**
- **CEIP Sant Miquel, Son Carrió**
- **CEIP Rosa dels Vents, Colònia de Sant Pere**

Els **trets generals** que defineixen la xarxa són:

- Escoles públiques o de titularitat municipal de Mallorca.
- Es segueix la línia d'escoles públiques innovadores **referents** a Catalunya i País Basc les quals tenen un recorregut de més d'una dècada emprant metodologies actives amb bons resultats.
- Compromís amb la **formació contínua** per part del professorat.
- Compromís per **obrir les portes de l'escola** a tot aquell que estigui interessat en apropar-se a la manera en què es treballa i funcionen els infants.
- Donam cabuda als continguts curriculars establerts mitjançant un pla d'implementació amb **trets particulars**

Sol.licitam:

- Cercar suport en altres escoles públiques de la nostra Illa que duen a terme metodologia actives per poder realitzar intercanvis pedagògics, observacions externes...
- **Formació** explícita en pedagogies actives a través dels centres de professorats i del Servei de Formació Permanent.
- Aconseguir una **plantilla estable de mestres formats** en metodologies actives.
- **Recursos econòmics** per tal de dotar els nostres espais dels materials necessaris per dur a terme el nostre projecte.
- Adaptació dels espais educatius de **reformes arquitectòniques** que sustenten aquest projecte d'innovació.

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

- Promoure un canvi metodològic que atengui a les veritables necessitats dels infants i un **canvi de mirada cap a la infància**.
- Fer-nos visible a la **Universitat** per tal d'establir-hi vincles i ésser centres col.laboradors de recerca i innovació educativa. Tenir present els centres educatius de la xarxa a l'hora de derivar practicants interessats en metodologies d'innovació.
- Signar un **conveni** amb Conselleria per quatre anys amb les escoles que formen part de la xarxa per dur a terme aquest pla metodològic com un Pla pilot pioner a les Illes Balears.
- Donar cobertura al **voluntariats educatius** per tal de que es pugui reconèixer com a crèdits de formació les activitats als diferents centres educatius.
- Garantir la **coherència educativa** i els principis metodològics que hem exposat i que conformen un nou paradigma educatiu no directiu, en les escoles que formen part de la xarxa.

Formar part d'aquesta xarxa ens **compromet** a:

- Ser una XARXA oberta a tota comunitat educativa.
- Mantenir un línia metodològica a les escoles que conformen la XARXA que respecti les pautes de la filosofia viva y activa.
- Formació contínua per part del professorat.
- Mantenir els vincles amb les altres escoles de la XARXA.
- Oferir-nos com a centres pilots i de referència en innovació educativa.
- Fer assessoraments entre iguals als centres en procés de canvi.
- Rebre voluntaris educatius i persones en pràctiques.
- Compromís a documentar la experiència, a fer un seguiment i una revisió constant del procés.

2.3 Trets d'identitat

A l'escola Rosa dels Vents entenem que l'educació afecta a la persona de manera global i sostenim la idea que l'aprenentatge en les etapes primerenques és transcendent tant en el sentit figurat com en el més literal: anirà més enllà de l'etapa mateixa i determinarà el decurs de la vida de l'individu.

En aquest context i període, la responsabilitat recau principalment a les famílies donat que els infants es modelen a sí mateixos prenent com a referència els adults més propers: el pare, la mare i de vegades altres membres de la família pròxima. És després d'aquests que se situen els mestres acompanyants del centre. Per això, considerem que l'escola té un paper fonamental com a complement al sí de la família, com a punt de socialització i culturització en totes les accepcions d'aquests termes.

Des d'una perspectiva general, la comunitat educativa del CEIP Rosa dels Vents considera que l'escola es tracta d'un context d'aprenentatge competencial efectiu, de desenvolupament de les potencialitats pròpies i de

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

l'autonomia individual en el marc d'una societat més humana, holística i creativa. Tot i que entenem i acollim la vàlua del llegat cultural, pensem que és igualment imprescindible preservar la diversitat interindividual i les seves capacitats com una riquesa que només pot aportar beneficis a la mateixa comunitat que l'ha vist néixer.

No pretenem escapolar-nos ingènuament de l'ordre simbòlic que tot ho impregna i coordina (Vygotsky, 1979), però creiem que la pedagogia aquí abraçada propicia la flexibilitat i l'obertura de ment necessàries pels reptes futurs individuals, comunitaris i globals als que s'enfronta la Nostra civilització.

Més concretament, el Ceip Rosa dels Vents es caracteritza pels següents trets fonamentals:

Les activitats d'aprenentatge es donen lliurement, de forma voluntària. L'infant escull a cada moment quina serà la seva acció, en el sentit específic del terme pel que fa al desenvolupament sensorio-psicomotor que implica una percepció com a faedor de la seva realitat. Aquesta llibertat d'acció ve emmarcada per tots els condicionants d'una decisió: amb tots els drets i deures, gaudi i responsabilitat, conseqüències i satisfacció, i guany d'autonomia. Considerem que només amb llibertat es pot arribar a una veritable responsabilitat. I des d'aquí el infant es dirigeix als ambients preparats per l'aprenentatge pel seu interès, amb respecte a la llibertat dels altres i acull voluntàriament les propostes d'activitats d'altres infants i de l'equip pedagògic.

Els interessos que mouen les persones, i el nostre alumnat, canvien segons el moment, circumstàncies, ritmes bio-dinàmics, persones que ocupen els espais, vivències prèvies, expectatives futures, etc.

No volem que s'entengui que l'activitat dels infants és considerada caòtica o capritxosa. Totalment al contrari, obeeix a una sèrie de condicionants i són aquests els que es tenen en compte a l'hora de comprendre les seves accions i respectar-les sense intentar subjectar-los a una programació.

És a través del què es viu i s'experimenta que s'aprèn. Entenem que el progrés en les competències cognitives, físiques i afectives es basa en la capacitat pròpia del sistema humà. Tot i que de ben segur aquestes creixen sobre processos maduratius subjacents, segons la Nostra visió, és la seva activació en interacció amb el medi físic i social circumdant que l'infant pot desenvolupar-les i anar construint una identitat que se sap *capaç*, en el sentit ampli de la paraula.

El projecte educatiu que es duu a terme en aquesta escola, i que es concretarà a continuació, posa totes les condicions per què això es pugui donar: ràtios baixes, acompanyament afectuós, ambients preparats rics i sense perills actius, etc.

A més a més, altres adjectius podrien complementar i enriquir els principis d'acció que guien la metodologia pedagògica:

Igualitària, perquè pensem que infants, pares i mares, acompanyants tenim drets i deures iens mereixem respecte en la nostra especificitat.

Respectuosa al procés d'aprenentatge dels infants en sí mateix, no pas al resultat. Sentim que són certes les paraules de Gerda Verden-Zöller quan assegura que:

[...] la permanent atenció sobre un resultat esperat [...] normalment nos induce a no respetar la legitimidad del presente de nuestras relaciones y circunstancias, y vivimos en una continuada tendencia a modificarlas, negando nuestra identidad y la del otro, en un proceso que desvirtúa lo que de hecho es lo central en lo humano: la convivencia en el respeto por sí mismo y por el otro desde la auto-aceptación. (Verden-Zoller, 2003, p.133)

Contínua, perquè considerem que el grup destinatari de l'aprenentatge són tots els implicats en les activitats. No només l'alumnat, també el professorat i el conjunt de famílies estan compromesos en el seu propi procés d'aprenentatge constant. Els cursos que dissenyem i realitzam a través de la Xarxa d'escoles públiques per la renovació pedagògica són una bona mostra d'això.

Relaxada, perquè creiem fermament que només en un entorn no amenaçant el infant es pot lliurar confiat i sense barreres defensives al seu creixement.

Rica i natural, perquè, per a nosaltres, la vida és expansiva i imprevisible. Dins l'escola els materials i ofertes d'aprenentatge són variats i estan en constant revisió per tal que ajudin a assolir les competències necessàries per ésser un individu ple de la comunitat. Però no hi ha parets infranquejables, sinó que la comunitat educativa està recoberta d'una membrana permeable que permet l'intercanvi amb el món natural i cultural més enllà, de manera que la vida mateixa ens porti les seves lliçons.

3. Què volem?

L'objectiu principal que ens marquem com a centre educatiu és facilitar l'ambient, el material i l'acompanyament per a què cada infant es pugui desenvolupar de forma integral seguint el seu propi pla intern.

D'aquest se'n deriven els següents:

- Permetre les condicions per què es desenvolupi l'esperit crític, autonomia personal i les habilitats socials.
- Basar la tasca educativa de l'escola en el respecte mutu, el diàleg, la reflexió, la col·laboració i la solidaritat, respectant els valors i les normes de convivència i els drets humans.
- Vetllar per mantenir lligams i un fort arrelament del centre escolar vers el poble i la comarca on viuen les famílies de l'escola.
- Donar valor a la pròpia llibertat i la dels altres, i a la igualtat de drets i oportunitats entre les diferents persones de la comunitat educativa, tant a nivell de gènere com a nivell d'edat.
- Mantenir les condicions ambientals i d'oferta de materials i activitats per a què es puguin desenvolupar les competències bàsiques establertes en el currículum, així com les altres que es puguin esdevenir.

4. Línia metodològica

4.1. Bases pedagògiques

Els darrers anys les aportacions que ha fet la neurociència al món de l'educació han estat molt reveladors, demostrant entre altres punts bàsics les següents evidències científiques:

- El cervell és un òrgan específicament dissenyat per aprendre. La neurobiologia posa a l'abast termes com:

- Neotènia: capacitat del cervell humà de romandre a una fase de desenvolupament infantil, la qual cosa el possibilita per APRENDRE al llarg de tota la vida, en comparació a la resta d'homínids els cervells dels quals, passada la fase de creixement veuen enormement minvada la seva capacitat d'aprendre (com a tret característic de l'edat adulta)

- Plasticitat Neural: capacitat gairebé infinita i il·limitada d'aprenentatge i modelatge neuronal del cervell.

- Neurones Mirall: importància de l'aprenentatge "inconscient" per repetició d'esquemes prèviament integrats a través de diferents fons sensorials, la propiocepció, la vista, la cinestèsia...

- Epigenètica: capacitat de cada tipus de cèl·lula d'inhibir o no l'activació de la seqüència genètica que li és pròpia. Descriu quins factors ambientals (des de substàncies tòxiques a estrès) es comprova que poden inhibir l'activació de la seqüència durant més d'una generació.

- Períodes crítics: tant per processos epigenètics (demostrat que els primers mesos de vida són estadis crítics on una bona alimentació, descans i contacte físic amb la mare poden esdevenir claus en un desenvolupament saludable) com també hàbits intel·lectuals com la lectura, potent creador de RESERVA de memòria (o connexions sinàptiques més resistents a la destrucció produïda per l'envelliment o malalties degeneratives com l'Alzheimer). Altres moments crítics poden tenir a veure amb l'aprenentatge d'idiomes. La neurobiologia ha demostrat que les etapes amb major predisposició per a l'aprenentatge d'idiomes són –a més de l'etapa prenatal- l'etapa de 0 a 3 anys i posteriorment dels 12 als 15 anys. Entre aquestes etapes, a més, es demostra que l'interès del nostre cervell per l'aprenentatge d'idiomes és molt baix, ja que se centra en aprenentatges diferents (de caràcter motriu fi, emocional, especulatiu... que poc tenen a veure amb el boom del llenguatge i l'expressió que es viu en les dues etapes abans citades.

- La teoria de les Intel·ligències Múltiples de G. Gardner demostren des de la dècada dels 90 que els test i les proves estandarditzades que es basen el quocient intel·lectual no són vàlides. Desmunta els conceptes de sobre dotació o retard intel·lectual i proposa 7 eixos d'activitat cognitiva en què cada persona es desenvolupa amb una sèrie d'estratègies comunes, tot i que amb les seves individualitats:

lògica-matemàtica, visual-espacial, intrapersonal, interpersonal, musical, corporal-cinestèsica, naturalista i lingüística-verbal.

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

Trobar quin és el punt fort de cada alumne i potenciar-ho ajudarà automàticament a establir canals d'autoconfiança i motivació per a què ell mateix experimenti i s'entreni en aquelles que sent com a punts febles. Així el determinisme del quocient intel·lectual es desfà, ja que els processos de auto motivació són tan potents que poden fer canviar els valors dels quocients i els resultats del test amb poc temps de diferència...

Per altra banda, la significativitat dels aprenentatges vendrà lligada a una sèrie de fets importants que es resumeixen en respectar les característiques del cervell, i del seu desenvolupament i dirigint les activitats curriculars d'acord amb aquests principis naturals d'aprenentatge:

- **JOC:** El joc és la manera natural que té l'infant de relacionar-se, conèixer el Món i créixer com a ésser social. D'aprendre, de calcular de temptejar amb quantitats, proporcions, magnituds, emocions, sensacions, perills i desafiaments...

- **EMOCIONS:** és la peça clau perquè es doni l'aprenentatge significatiu i útil. Allò que va lligat a l'aspecte emocional ens pertany i es fixa dins els nostres cervells. S'evoca i es reviu amb major facilitat. Allò que es visualitza i s'evoca gràcies a l'emoció es reviu amb força. I costa molt d'oblidar. Desterrar l'emoció de l'aula és vetar l'entrada a l'aprenentatge significatiu i als processos d'autonomia, ja que, mitjançant l'emoció ens coneixem i ens descobrim com a éssers en la nostra individualitat i com a components del grup. Per afavorir l'autonomia s'ha d'afavorir l'autoconeixement, la connexió física i emocional amb un mateix i amb la resta. I el lligam amb nosaltres i amb la comunitat és un conducte emocional.

- **PENSAMENT CRÍTIC I DIVERGENT:** Existeix en percentatges molt majors en infants en comparació amb adults, com a resultat d'un procés d'escolarització on prima la uniformització de l'individu i la recerca d'una sola solució, d'una sola realitat... Si el pensament divergent existeix en infants petits de manera natural, es tracta de respectar-lo, de no castrar-lo i deixar que, per incòmode o difícil de gestionar que resulti la individualitat de cada alumne, el pensament divergent i crític no s'esfumi dels nostres alumnes. El pensament divergent i la capacitat d'anàlisi crític són les bases de la creativitat. La creativitat ens ajuda a ser lliures, positius i ens dóna confiança amb nosaltres mateixos. Això no és només bo per a créixer sense estrès, sinó, en un futur a ser treballadors versàtils i ciutadans preparats per a nous reptes socials, en previsió d'un futur amb cada vegada més incerteses.

- **CONFIANÇA:** en tots els aspectes però molt concretament en les capacitats de cada individu. En un ambient no privatiu i ben estructurat, de respecte cap a cada infant i els seus interessos i sota l'estructura de l'acompanyament i la no direcció de l'adult cap a expectatives externes a l'alumne, aquest desenvoluparà de manera natural i al seu ritme els aprenentatges necessaris per fixar unes bases òptimes per a futurs aprenentatges.

Els aspectes bàsics a desenvolupar durant l'etapa de primera infància i que seran claus per a un desenvolupament posterior complet, a més dels aprenentatges curriculars mínims, han de ser:

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

- Maduració dels canals sensorials i incorporació de patrons sensorials complets: vista, tacte, cinestèsia, oïda i gust
- Consolidació de la lateralitat
- Patrons psicomotrius: ritme, coordinació oculo-manual, podal-manual, motricitat fina, botar, carrera, "triscat", laterals creuats i homolaterals...
- Processos lingüístics: consciència fonològica, assoliment del mapa fonètic, revisió de pràxies i dislàlies...
- Processos d'autopercepció i expressió emocional i cinestèsica
- Funcions executives, memòria i atenció

4.2. Espai i temps

A l'hora de pensar com distribuir en l'escola els espais i els temps, hem tingut sempre present com a punt de partida el fet que:

"El espacio y el tiempo en la educación son tanto condiciones y condicionantes de la vida escolar, como son también aprendizajes vitales. Son estructuradores de lo que pasa, se vive, o puede ocurrir, pero son también parte de lo que se aprende.[...] Vivir y aprender la relación con el espacio y el tiempo, es siempre un asunto que remite a la relación entre un mundo propio, personal, interior, y un mundo exterior, compartido, público o social". (González i Contreras, 2013 pp. 1-3)

4.2.1. Gestió dels espais

Ambients

Com ja hem exposat anteriorment, l'entorn d'aprenentatge és tot allò amb què interactua l'ésser humà. Pel que fa a l'espai físic de l'escola, tenim cura que els ambients siguin relaxats i que els materials educatius a la disposició dels infants puguin satisfer les seves necessitats de coneixement. És la nostra responsabilitat crear un entorn ric, divers i segur. Tant els ambients ben preparats com els materials d'aprenentatge són la garantia que els infants tenen al seu abast tot allò que necessiten aprendre.

Les activitats d'aprenentatge de Ceip Rosa dels Vents es desenvolupen en ambients interiors i tenim previst que de cara al curs 2016-2017 aquests ambients també passin a ser exteriors. Als exteriors més propers tenen espais per a joc lliure no estructurat, semiestructurat i estructurat: zones d'arena, l'esplanada, rocòdrom, espai de motricitat i equilibris, etc...

En l'edifici escolar els infants tenen a la seva disposició el material d'autoaprenentatge en els següents ambients preparats: ambient de lectura, lectoescriptura, matemàtic, psicomotricitat fina, joc simbòlic, construcció, experiments, art, jocs de taula, relaxació, psicomotricitat, etc.

Donades les premisses pedagògiques del centre, l'objectiu es arribar a que els espais siguin comuns ja que és la necessitat interna de cada infant la guia per a

l'elecció d'una o una altra activitat. I per què es doni sense perills actius per a ells, a cada espai s'acorden unes normes d'ús i convivència, a més de comptar sempre amb la presència d'un acompanyant adult que orienta i salvaguarda la seva seguretat i el benestar comú.

Entorn rural i natural

Per al desenvolupament d'un ésser humà integral hem d'atendre a la seva connexió amb la natura. La nostra escola se situa dins un entorn privilegiat, a prop de la platja, de la muntanya, del poble i de nombroses finques amb animals, horts i diferents tipus de plantacions. Aquest punt és un dels eixos vertebradors de tota la pedagogia i activitat del centre i és necessari detenir-nos en la seva exposició.

El nostre projecte pedagògic aposta per un entorn rural, en què l'oferta d'activitats en contacte amb la natura (animals, horta, bosc, mar ...) és permanent.

És un ambient on els infants poden connectar amb el seu interès: materials no estructurats com sorra, aigua, pedres, pals, fulles ... construcció de cabanes, jocs motrius (córrer, saltar, enfilat, amagar), observació d'éssers d'altres ordres (insectes, ocells, plantes, arbres...) i relacionar-se amb la natura com a font d'imitació en la resolució de problemes. Les diferents vivències en relació amb ella proporcionen les bases per comprendre i incorporar coneixements de mecànica, química, biologia, ... i desenvolupar el pensament matemàtic, així com la intel·ligència emocional. El contacte amb la natura és una característica constitutiva del programa del nostre centre.

Moltes activitats curriculars es desenvolupen a l'exterior i a l'hort, no només com a espais sinó com a objecte d'estudi en si mateix.

A més a més, d'aquesta manera l'ésser humà pot arribar a un sentit d'ecologia profunda que transcendeix la visió antropocentrista i utilitarista de la natura com a un recurs per explotar.

S'arrela en el veritable fet que tots som un sistema d'éssers interconnectats, amb una manera d'estar al món amb mirada compassiva i holística per comprendre que no obtindrem felicitat si hi ha patiment d'altres i que, de fet, no hi ha "altres" (Kumar, 2014).

Hi ha una zona verda darrere del pati que pertany a l'escola i hem iniciat les passes perquè hi puguem accedir amb els infants.

4.2.2. Gestió del temps

Aquesta taula horària representa, en realitat un esquema de distribució del temps de caràcter general que és especificada amb la periodicitat que les mateixes activitats fluctuants del centre ho requereixen.

A més a més de la confecció d'un horari general amb temps objectiu per qüestions operatives, volem expressar alguns dels principis d'actuació pel que fa al temps subjectiu i la vivència del mateix i que han sigut determinants en la confecció de la taula horària abans presentada.

Entrada relaxada

L'arribada dels infants d'educació a l'escola es fa entre les 9:00 i 9:30 del matí. Entenem que, per a les famílies en general i els infants petits en particular, les transicions han de ser suaus i que les presses poden fer minvar la qualitat de l'atenció l'infant en el seu despertar, el qual és un moment crucial perquè determinarà fins a cert punt el decurs de la resta de la jornada.

Alhora, els permet als infants acomiadar-se de la seva família i rebre una benvinguda pausada i individualitzada dels acompanyants, revisar la pissarra d'assistència, si hi ha alguna activitat programada a la que vulguin assistir...

9:00-9:30 Arribada i benvinguda

9:30-11:00 Joc lliure / tallers / projectes

11:00-11:30 Esmorzar

11:30-13:15 Joc lliure / tallers / projectes

13:15-13:45 Hora del conte

13:45-14:00 Sortida general

Dimecres de 15:00-17:00 Reunió acompanyants

Sortida adaptada

Tot i que l'horari establert de sortida és les 14:00, a les 13:45 també ho poden fer els més joves si així ho desitgen. És una manera d'acompanyar amb suavitat l'ampliació dels seus nous espais de relació més enllà del nucli familiar, que és el més adient en l'etapa preoperativa.

Jornada compactada

El fet de poder gaudir d'una jornada compactada entra en consonància amb el bioritme dels infants. Per la nostra constitució neurofisiològica el rendiment és major durant les primeres hores del dia: degut als índex de glucosa i escalfor corporal la receptivitat, concentració i capacitat deductiva augmenta de mica en mica des de l'arribada a l'escola fins al seu punt àlgid al migdia.

A més a més, és una forma de conciliació de la vida laboral i familiar més conseqüent amb els valors que compartim la comunitat de cooperativistes: és la millor manera de garantir que el temps que els infants passen al nucli familiar és suficient i pausat.

Horaris flexibles i activitats voluntàries

Donat que les nostres premisses pedagògiques donen prioritat a les necessitats internes dels infants, totes les activitats especificades a l'horari són voluntàries. Cada infant decideix si vol participar de les trobades, tallers o si té gana per esmorzar. Però la seva participació acostuma a exigir el seu compromís, de tal manera que si ha decidit apuntar-se en un taller no el pot abandonar sense una justificació prèvia, o si no vol assistir a una assemblea, només les persones presents en ella tindran dret a prendre decisions.

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

Per una altra banda els horaris de seqüenciació d'activitats són orientatius i no es regeixen per so de campanes que anuncien transicions. Val a dir que per donar-los referències horàries necessàries s'anuncia l'hora de berenar i l'hora del conte. Això els guia per saber de quant de temps disposen fins l'hora de marxar per continuar aquesta o una altra activitat o si ja haurien de començar a recollir.

Donat que els alumnes d'aquesta escola han d'anar en finalitzar el primer cicle d'educació primària a l'escola de Na Caragol, a Artà, i que el sistema empleat requereix d'un maneig dels llibres, plantejam que els infants de tercer de primària hi participin, amb caràcter obligatori, d'unes hores en matèries competencials.

4.2.3. Gestió de l'alumnat

En la nostra escola no hi ha separació dels infants per anys naturals de naixement. Entenem així l'escola com a **centre unitari**. Considerem molt interessant la interacció entre infants de diferents edats perquè aporta riquesa i diversitat de mirades, idees, solucions, etc. a un mateix problema o projecte.

Tot i això, al primer moment del dia els alumnes es reparteixen en diferents grups.

• Rotllana 1

Educació Infantil.

Participen de manera voluntària a tallers adequats a la seva edat i en aquest moment es fa la tria.

• Rotllana 2

Educació Primària.

Participen a tallers adequats al seu nivell maduratiu i en aquest moment es fa la tria.

4.2.4. Recursos humans

Les persones fem l'escola i ens considerem una autèntica comunitat amb equitat i diversitat. De la participació de cadascú dels individus integrants d'aquest organisme resulta una personalitat pròpia.

El vincle afectiu

Considerem que a l'hora d'ampliar el seu desenvolupament a l'àmbit de l'escola, l'infant necessita fer extensiu el vincle afectiu que manté amb les persones més properes per a ell-la mare i el pare-també a la relació amb els acompanyants. Tal i com va ser formulat des de la psicologia (Bowlby, 1969 i reformulacions fetes per Bretherton, 1985 i Ainsworth, 1978), el vincle afectiu és un complex funcional segons el qual el lligam físic amb la persona protectora de l'infant també serveix com a base per generar un Vincle emocional, entendre les relacions humanes en general (el concepte de *basic trust* de Erikson, 1968) i per formar un model intern d'actuació.

No escapa a la majoria de persones del món de l'educació que per part del adults necessari un entorn afectuós des del punt de vista psicofísic per tal que

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

una persona s'obri a experiències d'aprenentatge. El tracte dels acompanyants amb els infants és sempre afectuós i implica contacte mutu. Des de les percepcions cenestèsiques més primitives dels nadons, el tacte és la manera primordial de percebre l'Altre i de percebre's en l'Altre. Acollim un infant quan es fa mal, el portem en braços i els petons i abraçades són la manera habitual de rebre'ls cada dia a l'escola. Hi ha molts jocs que impliquen pessigolles, manyecs, massatges...

El desenvolupament de la comunitat educativa

Volem enumerar alguns principis d'actuació pel que fa al component humà a efectes de la metodologia educativa implementada al centre.

- L'escola és un espai vital per a totes les persones participants: alumnat, pares i mares i acompanyants, on poden desenvolupar múltiples relacions socials.
- Els alumnes participen en gairebé tots els àmbits escolars. Això suposa que, tant acompanyants, pares i mares com alumnes puguin acordar les seves demandes, expectatives i desitjos.
- La norma bàsica de convivència és que cuidem les persones, el medi i els materials.
- Donem importància tant al treball individual com al treball en grup.

L'equip docent

Es tracta d'un equip cohesionat, divers i complementari, il·lusionat i compromès amb l'escola i la seva comunitat. Està compost per persones amb un recorregut vital i professional d'acord amb l'educació integral.

Els mestres del Ceip Rosa dels Vents ens anomenem acompanyants, ja que són els responsables d'acompanyar els processos d'aprenentatge que neixen dels propis infants. Es considera que un acompanyament respectuós i càlid és de vital importància pel correcte funcionament de l'escola i perquè els infants puguin aprendre i evolucionar assolint els seus objectius. Les seves funcions principals envers els infants són:

1. Es responsabilitzen de garantir els drets dels infants.
2. Garanteixen un entorn distès, segur i de confiança amb figures referents i pautes conegudes.
3. Posen límits a l'acció dels infants quan aquella resulti perjudicial per si mateix, un altre o el grup en el seu conjunt.
4. Atenen a les necessitats específiques de cada un dels infants durant l'horari del CEIP pel que fa a afectivitat, orientació, oferiment de coneixement expert sempre que sigui sol·licitat, companyia emocional per afrontar reptes de tota mena.
5. Asseguren el respecte i compliment de les normes de convivència establertes i el manteniment del bon ambient i funcionament en general.
6. Atenen les demandes d'aprenentatge dels infants vehiculant el proveïment dels materials requerits o oferint un camí per aconseguir-los. Estimen i donen suport a les propostes d'aprenentatge formulades pels infants. Proposen activitats complementàries de caire voluntari—tallers—i proveeixen els medis per dur-los a terme.
7. La persona acompanyant recorda els esdeveniments en què poden participar en aquella jornada i els orienta, recull les demandes i necessitats específiques dels infants individual i col·lectivament.

8. Cada acompanyant roman a un dels espais i acompanya a tots els infants que hi passin, atenent d'aquesta manera a tota la comunitat escolar.

Famílies

Animam a les famílies a aportar els seus coneixements i habilitats en tallers per a alumnes, sempre actuant en coherència amb la línia pedagògica i el funcionament del centre. De vegades les col·laboracions són puntuals d'altres són més estables i prolongades en certes àrees curriculars o com a suport en el desenvolupament d'activitats diàries, setmanal o en l'acompanyament de les nombroses activitats organitzades fora de l'horari i espai establert en principi per l'escola.

5. Concreció curricular

És obligació de tot centre educatiu garantir que es vetllarà per què els infants tinguin accés a diferents recursos (en forma de temps, espai i recursos materials i humans) per tal d'assolir una formació integral. A tal efecte, el Govern de les Illes Balears va publicar uns decrets pels quals s'estableix l'ordenació dels ensenyaments:

- Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària, i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears BOIB núm. 83, de 14 de juny de 2008
- Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears BOIB núm. 92, de 2 de juliol de 2008
- Decret 32/2014 de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears BOIB núm. 97, de 18 de juliol de 2014 (LOMQE)

Per dissenyar la concreció curricular, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació, a l'escola tenim en compte sempre el nostre compromís de proporcionar els recursos necessaris per tal que els infants del nostre centre educatiu al seu ritme, de manera autònoma i amb un acompanyament respectuós puguin desenvolupar les seves potencialitats.

Passem a llistar aquelles competències que es consideren bàsiques dins la legalitat vigent, però entenem que és responsabilitat de tota la xarxa social de l'infant atendre necessitats específiques i diverses de cada individu.

5.1. Segon Cicle d'Educació Infantil

L'educació infantil ha de contribuir a desenvolupar en els infants les capacitats que els permetin:

- a) Descobrir i conèixer el propi cos i el dels altres, les seves possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.
- b) Observar, explorar i reflexionar sobre el seu entorn familiar, natural i social, mantenint una actitud de curiositat respecte d'això i un esperit crític, tenint en compte el nivell maduratiu dels infants.
- c) Adquirir progressivament autonomia en les activitats habituals i en l'organització de les seqüències temporals i espacials quotidianes.

- d)Desenvolupar les seves capacitats afectives i actuar cada cop amb més seguretat i confiança en si mateixos.
- e)Relacionar-se positivament amb els altres i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i de relació social, així com exercitar-se en la resolució pacífica de conflictes.
- f)Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges i formes d'expressió:
 - Iniciar-se en la comunicació en una llengua estrangera.
 - Iniciar-se en la lectura i l'escriptura, en el moviment, el gest, el ritme i en els llenguatges visual, artístic i musical.
 - Iniciar-se en les habilitats relacionades amb les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- g)Iniciar-se, desenvolupar i adquirir habilitats logicomatemàtiques.
- h)Gaudir de les manifestacions culturals presents a l'entorn, conèixer les més identificatives de les Illes Balears i respectar les d'altres llocs.
- i)Adoptar hàbits bàsics de salut corporal i alimentària.
- j)Desenvolupar globalment les capacitats cognitives, sensorials, motrius i de reconeixement i construcció de les emocions mitjançant el joc i el moviment.

5.2. Educació Primària

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- 1.Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar-hi d'acord, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
- 2.Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateixos, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge i esperit de superació i emprenedor.
- 3.Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permetin desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials amb els quals es relacionen.
- 4.Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
- 5.Conèixer i utilitzar de manera apropiada la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i la llengua castellana, tant oralment com per escrit, de manera que puguin ser emprades com a llengües de comunicació i d'aprenentatge, i desenvolupar hàbits de lectura.
- 6.Adquirir en almenys una llengua estrangera la competència comunicativa bàsica que els permeti expressar i comprendre missatges senzills i desenvolupar-se en situacions quotidianes.
- 7.Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques i iniciar-se en la resolució de problemes que requereixin operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la vida quotidiana.
- 8.Conèixer els aspectes fonamentals de les ciències naturals, les ciències socials, la geografia, la història i la cultura, especialment els corresponents a les

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

Illes Balears, i entendre la diversitat lingüística i cultural com un dret dels pobles i dels individus.

9. Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge, de les tecnologies de la informació i la comunicació i desenvolupar un esperit crític davant els missatges que reben i elaboren.

10. Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals i audiovisuals.

11. Valorar la tasca ben feta com a condició necessària per a l'aprofitament eficaç dels aprenentatges.

12. Valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i emprar l'educació física i l'esport com a mitjans per afavorir el desenvolupament personal i social.

13. Conèixer i valorar els animals més propers a l'ésser humà i adoptar formes de comportament que n'afavoreixin la cura.

14. Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.

15. Fomentar l'educació viària i actituds de respecte que incideixin en la prevenció dels accidents de trànsit.

5.3. Trets particulars

El Ceip Rosa dels Vents dóna cabuda als continguts curriculars establerts mitjançant un pla d'implementació amb trets particulars:

- **Periodització flexible.** Tots els infants tenen oportunitat d'acostar-se als continguts curriculars quan estan preparats per fer-ho i ho necessiten. Donat que es confia en el ritme d'aprenentatge de cada individu, no hi ha una periodització estricta de la consecució dels objectius del currículum.

- **Transversalitat.** En relació als continguts curriculars, es donen de forma transversal. Cada projecte que comencen i activitat que comencen té una sèrie de continguts que es corresponen amb diferents àrees del currículum del Departament d'Ensenyament. Per això, apostem per activitats com a tallers i projectes. Tot i que en els ambients preparats es pot observar una disposició dels materials d'aprenentatge per àrees de coneixement. Obeeix a la necessitat de tenir a l'abast dels infants material de recolzament en l'adquisició d'aquestes competències i zones on acompanyants i alumnat puguin centrar-se en certes àrees del seu interès i que, al cap i a la fi, són necessàries per a la consecució dels objectius en el desenvolupament dels projectes i tallers.

- **Programació viva.** Partim de la creença que una bona manera de poder atendre a les veritables necessitats dels infants és amb una programació que s'adapta al dia a dia en base als processos maduratius dels infants i la seva evolució. Considerem necessari oferir un marc general de desenvolupament i adquisició de les diferents competències bàsiques i al llarg de l'any i, amb revisions diàries, planificar les activitats que sorgeixen de les propostes dels infants o dels acompanyants, sempre tenint en compte les observacions de l'alumnat.

5.4. Metodologia didàctica

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

La major part del temps que són a l'escola els infants es dediquen a allò que els motiva. Aquestes activitats es poden desenvolupar en els següents tipus d'activitats:

- L'arribada
- Activitat lliure o acompanyada als ambients preparats amb materials didàctics més permanents distribuïts per àrees d'interès i sempre al seu abast
- Joc lliure
- Projectes
- Tallers
- Berenar
- L'hora del conte
- Assemblees
- Registre al final del dia

5.4.1. L'arribada

A l'arribada a l'escola els infants es distribueixen a les seves rotllanes per fer el *bon dia*. Aquest moment és molt important perquè els infants es puguin reunir, formar grup i parlar dels temes que els interessin i/o preocupen. També és el moment en el què s'expliquen els diferents tallers o activitats que es faran aquell dia a l'escola.

5.4.2. Ambients preparats

Sempre que no participa de tallers, projectes, sortides, hora del conte o berenar, l'alumne de l'escola està aprenent sol o en grup amb els materials didàctics. Moltes vegades, però, són emprats per recolzar parcel·les de coneixement també relacionades amb les altres activitats. Per exemple, per poder participar d'algunes activitats s'han d'apuntar en una llista, i en el període d'aprenentatge de lectoescriptura, això suposa fer un treball previ amb les taules de lletres, les lletres de fusta, etc.

A l'escola els materials didàctics tenen una importància cabdal. S'estudia curosament la seva disposició per tal que siguin a l'abast dels infants i, així, l'ambient li cedeixi el protagonisme a la seva activitat autònoma i propiciï les sinergies que caracteritzen a cada situació d'aprenentatge individual o en grup. S'ha d'entendre, però, que constantment s'incorporen nous materials en funció dels interessos dels infants i que hi ha alguns que només són temporals perquè es fan servir en tallers o projectes puntuals.

Les característiques més destacables dels materials són:

1. Materials concrets. Els infants de 3 a 12 anys es troben en diferents fases de desenvolupament: de 2 a 7 es dona l'etapa preoperativa i de 7 a 12 l'operativa. Malgrat les diferències entre aquestes etapes i entre cada individu dins d'elles, tots tenen una cosa en comú: necessiten interactuar amb el món físic per extreure la informació que dona resposta a les grans preguntes que orienten el seu comportament: "com és el món?" i "com funciona el món?", respectivament. Tots els materials de l'escola els ajuden a descobrir el món, bé plantejant contextos que atomitzen alguns conceptes per treballar de manera aïllada molt a l'estil del material Montessori (les gradacions d'un color, el càlcul, lletres...) o posant-los en relació amb vivències reals i significatives (els colors més cridaners pel cartell de l'estrena de la nostra obra de teatre, la numeració en una recepta de cuina per fer un pastís d'aniversari, la

2. Materials atractius i al seu abast. En tots els materials d'aquestes línies pedagògiques es cuida la seva presentació estètica i fins i tot la noblesa dels materials. Sempre que sigui possible es prefereix la fusta al plàstics, els colors purs, formes ergonòmiques, la durabilitat, etc. Perquè la seva experiència d'aprenentatge sigui el més lliure possible, els materials es disposen a la vista, al seu abast i estan organitzats en àrees. Aquest fet implica no només que sempre que es necessitin es pugui accedir a ells, sinó també la responsabilitat de tots els infants de tornar el material al seu lloc assignat, la qual cosa suposa molts avantatges: harmonia de l'ambient, elecció meditada de l'activitat que es vol dur a terme perquè té associada una responsabilitat, sempre estaran localitzables els materials per a mi i els altres membres de la comunitat educativa que els vulguin utilitzar, etc.

3. Materials diversos per atendre la seva diversitat. Les àrees de vida que abasten els materials comprenen: joc simbòlic, construcció, experiència sensorial, psicomotricitat fina, arts plàstiques, escenogràfiques i musicals, taller de fusteria, matemàtiques, lectoescriptura, llengües, geografia, història, etnografia, horticultura, jardineria, cuina, biologia, geologia, astronomia, etc. Sempre que sigui possible, es procuren altres materials, a més dels permanents, per fer tallers concrets o si ha sorgit un nou interès per part dels infants amb el qual no es comptava.

4. Materials autocorrectius i/o de resultat obert. Atès que l'aprenentatge deriva del seu propi procés de vida, és absolutament innecessari que un agent extern li faci explícita la seva correcció a l'infant. No parli d'errors, sinó de resultats no esperats, és la pròpia experiència la que li retorna a l'infant el *feedback* de la seva activitat, sigui aquesta tècnica, artística o social... A més, molts materials que recreen contextos artificials d'aprenentatge estan dissenyats per ser autocorrectius. I molts altres arguments es poden esgrimir per a l'aprenentatge autònom que permeten aquests materials: perquè el paper de l'adult acompanyant no es considera pernicios, sinó imprescindible només quan sigui necessari, perquè l'autosuperació és un impuls que esdevé de manera natural quan l'activitat del infant té el seu origen en un veritable interès, perquè aquest procés de correcció ha de sortir de l'interior del que aprèn com a autoavaluació de l'experiència feta.

5. Materials sostenibles. Un altre principi d'actuació és l'ecologia. El reciclatge i la reutilització es volen convertir en una pràctica comuna entre infants en el dia a dia del centre, però també a la resta de la comunitat educativa en el que toca a la gestió de residus i filosofia de consum del centre d'aprenentatge. En aquest sentit, alguns materials didàctics han estat confeccionats per les famílies del centre o són donacions seves. També es fan servir altres materials de segona mà obtinguts a través de diferents vies. La seva durabilitat també és una garantia d'una vida útil, llarga i satisfactòria.

5.4.3. El joc lliure

En la mateixa Declaració dels Drets del Infants adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989, es reconeix el seu dret al descans, l'esplai, el joc i les activitats recreatives. A l'escola el temps del

joc lliure té importància rellevant en el nostre dia a dia. No només es contempla com una mera activitat recreativa sinó que és l'essència mateix del seu pla intern i el seu aparell psíquic. Va ser la psicoterapeuta Melanie Klein (2001) qui a la primera meitat del s. XX per primera vegada va observar que la forma d'expressió natural de l'infant és el joc. És a més a més un mitjà de poder controlar i expressar les seves vivències internes per mitjà de la manifestació i elaboració de fantasies. Independentment de la importància d'aquesta troballa pel camp de la psicoanàlisi infantil, considerem que essent les coses així, el joc lliure és la millor manera de canalitzar, exterioritzar i donar ordre al seu món interior.

A més a més, el joc té una importància vital en el desenvolupament del caràcter social i personalitat que els infants s'aventuren a explorar, mantenir o canviar segons les seves experiències.

Des d'una altra línia argumental, les investigacions del psiquiatra Stuart Brown (2009), especialitzat en el joc i fundador del "National Institut for Play dels Estats Units", semblen confirmar aquesta hipòtesi en concloure que el joc és una activitat primària que emergís d'esquemes inscrits en la nostra biologia. Per això, Brown l'equipara a altres funcions vitals com menjar o dormir en el sentit que es desenvolupa en algunes de les seves formes al marge de l'activitat intel·lectual conscient.

En el mateix marc de naturalització del joc, Javier Herrero (2012), sosté que, un cop satisfetes les funcions orgàniques d'aliment, descans i protecció, tots els mamífers—inclusa l'espècie humana— juguen espontàniament sobre tot per raons socials i personals. Així el joc—lliure o amb regles més o menys estrictes— és l'escenari de desenvolupament d'estratègies de vida en comunitat i aptituds emocionals essencials per a la mateixa com ara la confiança, la no violència, l'empatia, l'afecte, la justícia i la cooperació. A nivell personal, en el joc trobem satisfacció, relaxació, un espai de cerca personal o el sentit de pertinença, i també autosuperació i tolerància a la frustració.

5.4.4. Projectes

El treball per projectes que ja s'implementa també en alguns centres educatius de les Illes Balears va ser plantejat per primera vegada per W. H. Kilpatrick (1918) en una metodologia pedagògica molt influenciada per la psicologia funcionalista nord-americana. El mètode es fonamenta en la creença que els interessos dels infants han de ser la base per realitzar projectes d'investigació. Segons el mateix autor "[...] l'aprenentatge es produeix de millor manera quan és conseqüència d'experiències significatives, donat que això els permet als estudiants ésser copartíceps en la planificació, producció i comprensió d'una experiència".

Els acompanyants de l'escola compartim plenament les afirmacions d'aquest autor i, després d'haver comprovat l'eficàcia i beneficis d'aquest mètode en diversos projectes educatius abans que el nostre, pensem que és una de les millors maneres d'implementar el currículum per tal d'assolir de manera integrada les competències bàsiques de totes les àrees de coneixement i experiència.

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

Segons John Dewey (1989), un dels psicòlegs funcionalistes que més va influenciar l'obra de Kilpatrick, el treball per projectes no és una successió d'actes inconnexos, sinó una activitat coherentment ordenada, en què cada pas prepara la necessitat del següent i en què cadascun s'afegeix a allò que s'ha fet i ho transcendeix de manera acumulativa. I és així com funcionen els projectes en el nostre centre educatiu.

Considerem que les característiques del treball per projectes no està encara a l'abast de les capacitats maduratives dels infants d'Educació Infantil sense la directivitat constant dels acompanyants.

Els infants més grans poden fer propostes de diferents projectes i activitats que els agradaria fer. Es llegeixen en grup i trien les que els agraden per fer un projecte ideat i programat des del seu interès.

Un requisit previ és la confecció d'un document on defineixen exactament què volen fer i amb quin objectiu. Se'ls demana incloure: nom del projecte, descripció, material que es necessita, temps que han d'invertir i per què volen fer aquest projecte. L'envergadura del projecte normalment va lligada a l'edat madurativa dels infants dels grups. En el moment que un projecte rep el vistiplau dels acompanyants per al seu desenvolupament, adquireixen un compromís de dur-lo a terme.

El rol de l'acompanyant adult als projectes és el de facilitador del procés de vida que s'està donant als alumnes: guia, assessora, acompanya, etc.

La recerca d'informació pel desenvolupament del projecte pot suposar diferents sortides més enllà del recinte i horari escolar. I forma part del procés d'aprenentatge la planificació exhaustiva d'aquestes sortides.

Els projectes poden ser de molt diversa naturalesa, envergadura, durada o poden enllaçar-se amb altres projectes. En qualsevol cas sempre es fa a demanda dels alumnes, amb responsabilitat per la seva part i amb bones dosis de compromís i sempre acaba amb una activitat de síntesi a manera de registre del propi procés d'aprenentatge. El resultat pot ser un mural, pòster o una altra representació que reculli de manera resumida i visual els seu aprenentatge. Aquests mapes conceptuals, que engalanen les parets de l'escola, moltes vegades reflecteixen el fet que un interès dona pas a un altre interconnectat.

5.4.5. Tallers

Els tallers consisteixen en activitats temàtiques, algunes proposades pels acompanyants i d'altres pels infants. Poden ser conduïdes per l'alumnat, els acompanyants, les famílies o fins i tot persones externes a l'escola.

Pot haver diversos tallers proposats alhora i la seva durada és variable segons la naturalesa de l'activitat i la seva evolució. Com que a vegades es tracta de propostes externes als infants, són els acompanyants qui en últim terme decideixen la pertinència de continuar, reformular o acabar un taller. Els tallers, com totes les activitats de l'escola, són de caràcter voluntari però tenen un número limitat de participants permesos. Per què els infants puguin organitzar

el seu temps de dedicació a cada activitat i si hi ha places disponibles, hi ha una graella on surten tots els tallers que es fan al llarg de la setmana.

5.4.6. L'hora del conte

A última hora del matí es proposa un moment per explicar un conte. 10 minuts abans de l'hora del conte un acompanyant passa per tots els racons de l'escola anunciant l'hora del conte i tothom que ho desitgi hi pot anar, però sovint són els més petits qui hi estan més interessats. Els contes normalment són explicats per part dels acompanyants adults.

És una ocasió més per a l'aprenentatge de les competències lingüístiques i de comunicació, i una ocasió més de relació social i convivència entre tota la comunitat educativa. De vegades constitueix un veritable repte d'autosuperació llegir-lo o escriure el nom del voluntari a la pissarra en què s'anuncia el conte. Però, a més a més, es recrea un locus màgic suspens en el temps on tothom qui participa entra a un món simbòlic carregat del nostre llegat cultural.

5.4.7. Assemblees

Les assemblees responen al desig de relació social de tipus horitzontal i en igualtat de drets i deures que s'intenta implementar en tota la comunitat socioeducativa.

Les exigències de la pràctica assembleària ens han fet considerar reservar aquesta activitat per als alumnes de primària, tot i que en les rotllanes dels més petits es comencen a assajar algunes pautes de comunicació de grup.

Els alumnes de primària decideixen un dia o moment a la setmana per fer assemblea. Les assemblees són optatives, els temes que es debaten i les decisions les prenen els que hi assisteixen. En les assemblees és on es tracten els temes que més els preocupen o motiven. A les assemblees d'alumnes es discuteixen les regles, es reparteixen les tasques i es defineixen els drets i les obligacions. Això porta a tots els implicats a prendre responsabilitats vers a un mateix i vers el grup. Els acompanyants han de tenir cura que es respecti la participació i els drets de totes les persones.

Les assemblees són una eina molt important per a què els alumnes experimentin i treballin competències i valors i on viuen el què significa pertànyer a la societat.

5.4.8. Registres

Per finalitzar el dia, els alumnes de primària, fan un registre diari per escrit de les seves experiències del dia. Considerem que aquest esforç de recuperació, síntesi, anàlisi i redacció té un gran valor per al desenvolupament de les capacitats d'aprenentatge, emocionals, personals i lingüístiques, a més a més del valor informatiu que té per als acompanyants a l'hora de fer les observacions i seguiment de cada alumne.

5.5. Forma i criteris d'observació de l'evolució de l'alumnat

5.5.1. Criteris d'observació i indicadors qualitius

La valoració dels processos d'aprenentatge de l'alumnat és contínua i global, de manera que es té en compte especialment el progrés de l'alumne en el conjunt del seu desenvolupament.

L'observació de cada infant individual té en consideració els següents elements, entre d'altres:

- **Competències bàsiques** de caràcter específic i transversal contemplades al currículum.
- **Habilitats socials**. Inclouen ítems de registre com ara resolució de conflictes, recerca de l'altre, treball en equip, etc.
- **Estats emocionals**. S'observa la gestió de desitjos, les seves motivacions, gestió de la frustració, necessitats afectives, etc.
- **Hàbits**. Pel que fa al desenvolupament de la rutina del centre, cura del seu cos, alimentació, etc.

5.5.2. Observació contínua

El registre d'aquesta observació es fa de forma descriptiva, mitjançant unes plantilles en un full de càlcul digital dissenyades específicament per a respondre a les necessitats d'observació dels acompanyants i segons l'etapa educativa en què es troba l'alumne. *El disseny de la plantilla, així com la resta d'aspectes del projecte educatiu són sotmesos a revisió i millora constant per tal que siguin eficients i operatius d'acord a les circumstàncies reals del projecte, sempre respectant les bases de la legalitat vigent i les línies pedagògiques i objectius bàsics traçats en el present document. Només a manera d'il·lustració llistem els ítems valorats en les plantilles d'Educació Infantil i Primària en el moment actual.*

El treball que fan els infants al llarg del dia queda enregistrat en unes graelles específiques a on anotam el material amb el qual han estat treballant, el temps de dedicació al material i el grau d'implicació del 0 al 3. Així les graelles contenen els materials referents als espais de: matemàtiques i càlcul, lectoescriptura, art, construccions, joc simbòlic i experimentació i ciències.

A banda d'això hi ha un diari d'aula a on es van anotant tots els aspectes que es considerin necessaris per part de l'adult.

Els infants d'educació primària duran, a part, un registre individualitzat de feina elaborat pels propis infants.

5.5.3. Seguiment de l'observació i periodicitat

Sobre la base de tots els registres diaris, cada trimestre es fa un repàs global. Així, s'obté un resum de cada alumne en una fase inicial, mitja i final de curs escolar, per tal d'observar línies evolutives generals i tendències en la progressió del desenvolupament de l'infant. Amb aquesta informació els acompanyants acorden al manco una trobada amb els pares i mares per a poder transmetre aquesta informació i completar la visió que els acompanyants tenen de l'alumne amb el *feedback* i la visió que d'ell tenen des de casa.

D'aquesta manera, considerem l'avaluació com un procés d'observació, sense judici, per a poder acostar-nos al procés d'evolució global de l'infant. L'evolució

sempre és personal i a l'hora d'observar-la tenim en compte el punt d'inici i el desenvolupament posterior.

5.5.4. Auto-observació

Cada dia, abans de finalitzar la jornada escolar, els nois dels grups de més edat registren a una llibreta destinada per a aquesta tasca les seves vivències del dia. És el moment en el que els infants poden aturar-se a: pensar, verbalitzar, resumir i redactar com s'han sentit durant el dia tant a nivell físic com emocional.

Recordar quines han sigut les vivències més importants de la seva jornada. Autoavaluar els aprenentatges i habilitats que han adquirit, les dificultats més grans que s'han trobat durant els tallers, projectes i activitats socials que han desenvolupat, registrar possibles conflictes o experiències socials que han viscut

Cada infant registra el seu progrés al seu nivell i ritme. Ho fa amb el suport de l'acompanyant de referència del seu grup i d'altres, que l'ajudarà amb els dubtes en l'escriptura i els facilitaran les eines que necessiten per dur a terme la tasca. Si es considera oportú, l'acompanyant de referència pot revisar l'evolució d'aquests registres conjuntament amb els autors dels mateixos.

D'aquesta manera es pot treballar l'observació de l'evolució pròpia i/o reprendre moments del camí de manera profitosa.

5.5.5. Atenció a la diversitat

Per tot el descrit amb anterioritat, l'atenció a la diversitat no constitueix un pla d'implementació en casos excepcionals, sinó que està al cor de la metodologia pedagògica en si mateixa i de l'observació de cada infant en particular. L'atenció a la diversitat és el modus operandi general del centre.

5.5.6. Adscripció

Els infants, en finalitzar el primer cicle d'educació primària estan adscrits a l'escola del poble més proper, Na Caragol d'Artà.

6. PROJECTE LINGÜÍSTIC

Durant el curs 2015-2016 s'ha encetat una tasca de revisió i actualització del Pla lingüístic que està previst acabar durant el curs 2016-2017. Aquesta tasca està coordinada per la mestra Montserrat Mozo Fornari.

7. Pla d'acció tutorial

L'acció tutorial del centre s'aborda en tres àmbits diferents: al grup d'alumnes i els alumnes individuals, al claustre de professorat i amb les famílies.

7.1. Tutoria de grup i individual

Cada setmana l'adult referent d'assemblea, dona un espai d'autoreflexió conjunta on es pot parlar dels interessos, estats anímics i qualsevol procés que es vagi desenvolupant i es vulgui compartir. Cada un dels infants reben el seu suport, sense que això impliqui que és l'única persona acompanyant a qui es poden dirigir.

7.2. Tutoria dintre del claustre d'acompanyants

Al final del dia, fora de l'horari escolar els acompanyants comparteixen la informació més rellevant que s'ha donat als espais. De manera que cada tutor pugui recollir periòdicament diferents mirades dels seus alumnes.

7.3. Tutoria i famílies

Al nostre projecte comú entenem que l'escola i les famílies conformen un sistema de relacions on ens integrem tots els seus elements individuals constitutius. Per això, la comunicació entre l'equip pedagògic i la família és constant, fluida i bidireccional. Comprèn una entrevista inicial abans d'iniciar el primer curs, entrevistes trimestrals, trobades pedagògiques, intercanvis diaris d'informació rellevant i entrevistes puntuals sempre que sigui requerit per part dels acompanyants o la família per tal d'abordar algun dubte concret.

Pel que fa al seguiment oficial de l'evolució del infant, la persona tutora es reuneix amb les famílies per a contrastar i ampliar la visió de l'infant i el seu recorregut. La persona de referència esta disponible tant per als infants com per a les famílies per parlar el que sigui necessari fora d'aquests moments establerts.

8. Pla de convivència (adjunt)

9. ROF (pendent de la seva elaboració)

10. Bibliografia

- Bronfenbrenner, U. (1982). *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós.
- Brown, S. i Vaughan, C. (2009). *Play. How it shapes the brain, opens the imagination and invigorates the soul*. New York: Avery Books.
- Case, R. (1989). *El desarrollo intelectual. Del nacimiento a la edad madura*. Barcelona: Paidós.
- Coste, J. C. (1977). *La psychomotricité*. Paris: PUF.
- Delors, J. (1996). "Los cuatro pilares de la educación" en *La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión internacional sobre la educación para el siglo XXI*, Madrid: Santillana/UNESCO. pp. 91-103.
- Donaldson, M. (1978). *La mente de los niños*. Madrid: Morata.
- Eberhart, F. i Kapelari, B. (2010). *Handbuch Freie Alternativschulen*. Ed. Renate Götz Verlag Herrero, J. (2012). *La inteligència del juego*. Alicante: Ojo de Agua en <http://ojodeagua.es/>
- James, W. (1989). *Principios de psicología*. México, D. F: Fondo de Cultura Económica.
- Klein, M. (2001). *El psicoanálisis de niños*. Barcelona: Paidós.
- Kumar, Satish (2014). *Tierra, alma, societat*. Barcelona: Kairós.
- Maturana, H. i Varela, F. (1984). *El árbol del conocimiento. Las bases biológicas del entendimiento humano*. Buenos Aires: Editorial Universitaria i Lumen.
- Miller, M. (1987). *Argumentation and Cognition*. A M. Hickmann (Ed.), *Social and Functional Approaches to Language and Thought*. New York: Academic Press

PEC CEIP ROSA DELS VENTS

- Sáiz, M., Sáiz, D. i Mülberger, A. (1995). *Historia de la Psicología. Manual de Prácticas*. Badalona:Eduard Fabregat Editor.Verden-Zöllner, G. i Maturana, H. (2003). *Amor y juego. Fundamentos olvidados de lo humano*.
- *Desde el patriarcado a la democracia*. Bueno Aires: Ed. J. C. Sáez.
- Vygotski, L. S. (1989). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.
- Verden-Zöllner, G. i Maturana, H. (2003). *Amor y juego. Fundamentos olvidados de lo humano. Desde el patriarcado a la democracia*. Bueno Aires: Ed. J. C. Sáez.
- Vygotski, L. S. (1989). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.
- Projecte Educatiu de Centre de l'Escola Espai Obert La Serra

Acta aprovació del PEC

El Projecte Educatiu de centre ha estat elaborat pel claustre de mestres durant el curs 2015-16 i ha estat aprovat per unanimitat a dia 24 de juny de 2015.

I perquè així consti es certifica amb aquesta acta.

Colònia de Sant Pere 24 de juny de 2016,

Esther Zarrias Ruiz,
Directora Ceip Rosa dels Vents